

ROZLIČNOSTI

Baby zelenina alebo babyzelenina

Do jazykovej poradne sme dostali otázku, či je vhodné používať pomenovanie *baby zelenina* na označenie špecifického druhu zeleniny. Názov vznikol prekladom z anglického *baby vegetables*.

Nevieme presne určiť, odkedy sa toto pomenovanie používa, ale šíriť sa začalo predovšetkým v súvislosti s vyvíjaním a šľachtením potravín v polovici 20. storočia. Spočiatku sa *baby zelenina* využívala pri ozdobovaní šalátov, v predjedlách a ako príloha (pozri Kaiser, C. – Ernst, M., 2017). V korpuse Omnia Slovaca IV Maior Beta (23.01)¹ (ďalej korpus) je spojenie *baby zelenina* (56 výskytov) bežné skôr v textoch s kulinárskou tematikou. V našom príspevku sa budeme venovať použitiu lexémy *baby* a prefixoidu *baby-* nielen v spojení so substantívom *zelenina*, ale aj s názvami konkrétnych druhov zeleniny a ovocia.

Anglické slovo *baby* s výslovnosťou [bejbi] sa uvádza v Slovníku cudzích slov (2005) ako hovorové substantívum stredného rodu vo význame „dieťaťko, bábätko, dojča; (v amer. prostredí, často v oslovení, v piesňach) dievča, milá“ a ako nesklonné adjektívum s významom „detský“ a s upresnením, že ide o zriedkavé slovo. V príkladoch sa uvádza spojenie *baby púder* a poľnohospodársky termín *baby beef* „mäso intenzívne vykrmovaných býčkov“. Rovnaký výklad substantíva *baby* nachádzame aj vo Veľkom slovníku cudzích slov (2008; ďalej VSCS). Adjektívum *baby* je tu spracované ako súčasť ekonomických termínov *baby-bars*, *baby-bonds*, *baby boomers* a *babykarta*. Lexéma *baby* je v uvedených termínoch zapísaná tromi spôsobmi: pomocou spojovníka, oddelene aj ako časť zloženého slova. Pri prebera-

---

Príspevok vznikol v rámci grantu VEGA č. 2/0132/24 Slovenský pravopis a jeho pravidlá v kontexte súčasnej jazykovedy a jazykovej praxe 2.

¹ Korpus Omnia Slovaca IV Beta (23.01) vznikol zlúčením korpusových dát v Slovenskom národnom korpuse (SNK prim 6.1) a dát z webových korpusov a slúži na potreby pracovníkov JÚLŠ SAV, v. v. i. [cit. 18. 1. 2025]

ní takýchto anglicizmov do slovenčiny je prirodzené písanie slov dovedna bez spojovníka. Analógiu pri tvorení zdomácnených slov možno vidieť na príklade s prefixoidmi *bio-* alebo *mini-*, ktoré sa podľa dokladov v korpuse používajú nedôsledne: *biozelenina* (576 výskytov), *bio-zelenina* (51), *bio zelenina* (408), *miniparadajky* (15), *mini-paradajky* (1), *mini paradajky* (20). Rovnako rozkolísané je písanie výrazu *baby* vnímaného ako nesklonné adjektívum, ktoré sa podľa dokladov z korpusu častejšie píše oddelene: *baby špenát* (879 výskytov), *baby-špenát* (2 výskyty), *babyšpenát* (1 výskyt). Takáto jazyková prax je spôsobená vplyvom angličtiny.

Podľa anglického výkladového slovníka prístupného na stránke <https://www.dictionary.com/browse/baby> je jedným z významov lexémy *baby* aj „malý, pomerne malý“ s príkladom *baby eggplants* (baby baklažány). Adjektívum *baby* v spojení *baby vegetables* definuje Cambridge Dictionary (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/baby>) ako druh zeleniny, ktorý sa pestuje tak, aby zostal malý. V prekladovom Veľkom anglicko-slovenskom a slovensko-anglickom slovníku (Lingea, 2014) sa pri adjektíve *baby* uvádza slovenský ekvivalent „mladý (zelenina, zároveň aj veľmi malá)“. Výraz *baby* sa neuvádza v Slovníku súčasného slovenského jazyka A – G (2006) ani v Ortograficko-gramatickom slovníku slovenčiny (2022), lexikograficky sú v týchto dvoch slovníkoch spracované len heslá s prvou časťou *baby-* *babysitter*, *babysitterka*. Vo VSCS sú lexémy *babysit*, *babysitter* a *baby sitting*.

V korpuse ďalej nachádzame spojenia, v ktorých sa slovo *baby* použilo v posunutom význame na označenie farby: *baby pink* (172 výskytov), *baby blue* (182 výskytov), *baby green* (1 výskyt) a aj podoby *baby ružová* (69 výskytov), *baby modrá* (27 výskytov). Tieto výrazy pomenúvajú pastelové (čiže svetlé, jemné) odtiene farieb. Používajú sa v oblasti módy, interiérového dizajnu a všeobecne pri kategorizovaní škály farieb².

Baby zelenina, na ktorú sa volajúci pýtal, označuje druh zeleniny, ktorej časť rastliny určená na konzumáciu (koreň, plod, list, hl'vuza) má menšiu veľkosť ako pri dospeljej rastline a zbiera sa skôr. Okrem toho sa takéto odrody vyznačujú jemnejšou chuťou a väčšou šťavnatosťou. Najčastejšie ide o *baby*

---

² Pri názvoch farieb môže ísť o doslovné prevzatie anglického názvu *baby blue*, *baby pink* vo význame „svetlý“, ale nemožno vylúčiť ani pomenovanie špecifického odtieňa farieb, pozri <https://www.eduself.sk/encyklopedia/farba/f4c2c2>.

mrkvu, baby špenát, baby karfiol, baby kaleráb, baby zemiak či *baby cuku-tu*. Treba spomenúť aj rovnaké používanie pri názvoch niektorých druhov ovocia, napr. *baby ananás, baby hruška, baby banán*. V dostupných textoch však nie je ľahké odlišiť, či ide o špecificky vypestovanú odrodu zeleniny/ovocia alebo je to iba strojovo nakrájaná dospelá rastlina (pozri <https://extension.illinois.edu/blogs/good-growing/2020-04-20-how-grow-carrots>). Napríklad *baby mrkva* predávaná v supermarketoch je v skutočnosti strojovo vyrezaná a pravá *baby mrkva* sa zbiera ako ešte nedorastený produkt (Kaiser, C. – Ernst, M. 2017).

V slovenčine sa niektoré odrody zeleniny označujú ekvivalentmi *mladý, jarný*, pričom z hľadiska významu nie je dôležitá veľkosť rastliny, napr. *mladá mrkva* (229 výskytov), *mladý špenát* (250 výskytov), *jarný špenát* (12 výskytov), *jarná cibuľa/cibuľka* (približne 2 200 výskytov³). Takéto odrody majú odporúčaný termín výsevu aj zberu. *Jarná cibuľka* je v slovenčine zaužívané spojenie na označenie odrody cibule s malou, tenšou hlúzou a so zelenými rúrkovitými listami, zatiaľ čo *baby cibuľka* označuje drobnú cibuľku (často konzervovanú v sladkokyslom náleve), ktorú v slovenčine stačí pomenovať zdrobneninou. To znamená, že *jarnú cibuľku* ani *skorý špenát* nie je vhodné nazývať *baby cibuľa* či *baby špenát*.

V korpusovej databáze sme našli aj príklady na výraz *baby leaf* (alebo *listky/listočky šalátu*), ktorým sa označuje druh šalátu: *Zatiaľ čo vypestovanie hlávok šalátu trvá 80 až 110 dní od samotného vysiatia, baby leaf šalát môžete zberať už 30 až 45 dní po vysiati.* (Záhradkár, 2010)

Výraz *baby* sa vyskytuje aj v spojeniach so zdrobneninami ako *baby mrkvička, baby zemiačik, baby kukurička, baby cibuľky*. V tomto prípade v slovenčine stačí použiť len zdrobneniny: *zemiačik, kukurička, cibuľka*. Pomenovanie mohlo vzniknúť prekladom z angličtiny a *baby onions, baby corns* sú malé cibuľky, kukuričky v náleve.

Pomenovanie *babyzelenina* sa začalo používať pod vplyvom angličtiny vo viacerých významoch, pričom ide o malú zeleninu, ktorá sa zbiera skôr (*mrkva, kukurica, zemiaky*), ktorá je vyšľachtená ako zakrpatená (*ananás, banány, paradajky*) alebo ktorá sa vykrajuje (*mrkva*). Rozkolísanosť v prapopise súvisí s prevzatím z angličtiny. Ak potrebujeme v slovenčine použiť

---

³ Nepočítame spojenie *jarné cibuľoviny* ako druh kvetov.

pomenovanie obsahujúce výraz *baby*, odporúčame ho písať spolu, t. j. *ba-byzelenina*, *babyšpenát*, *babyananás*. Nemožno vylúčiť, že takéto zložené slová si nájdu svoje miesto v slovnej zásobe, v súčasnosti je z uvádzaných príkladov veľmi frekventovaný *babyšpenát*. Nie je však nevyhnutné vždy preberať anglicizmus, v niektorých prípadoch možno použiť zdobeninu.

Kristína Piatková
Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, v. v. i.

LITERATÚRA

KAISER, Cheryl – ERNST, Matt (2017): *Baby Vegetables*. CCD-CP-86. Lexington, KY: Center for Crop Diversification, University of Kentucky College of Agriculture, Food and Environment. Dostupné na <http://www.uky.edu/ccd/sites/www.uky.edu/ccd/files/babyveggies.pdf> [cit. 19. 2. 2025]

Ortograficko-gramatický slovník slovenského jazyka. A – Ž (používateľská verzia Slovníka súčasného slovenského jazyka). Red. M. Sokolová – A. Jarošová. Dostupné na <https://slovník.juls.savba.sk/>.

Slovník cudzích slov (akademický). 2., doplnené a prepracované vyd. Ed. L. Balážová – J. Bosák. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2005. 1054 s.

Slovník súčasného slovenského jazyka. A – G. Hl. red. K. Buzássyová – A. Jarošová. Bratislava: Veda 2006. 1 134 s.

ŠALING, Samo – IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – MANÍKOVÁ, Zuzana: *Veľký slovník cudzích slov*. 5., revidované a doplnené vydanie. Bratislava – Prešov: Vydavateľstvo SAMO 2008. 1 184 s.

Veľký slovník anglicko-slovenský a slovensko-anglický. Bratislava: Lingea 2014. 1 630 s.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

<https://www.dictionary.com/browse/baby> [cit. 18. 1. 2025]

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/baby> [cit. 18. 1. 2025]

<https://extension.illinois.edu/blogs/good-growing/2020-04-20-how-grow-carrots> [cit. 19. 1. 2025]

<https://www.youtube.com/watch?v=bzxwRmsCRb4> [cit. 19. 1. 2025]

<https://www.edusef.sk/encyklopedia/farba/f4c2c2> [cit. 18. 1. 2025]

<https://www.polnosevshop.sk/spenat/spenat-monores/> [cit. 19. 1. 2025]